

Pes in petelin.

Pes in petelin sta sklenila prijateljstvo, pa napravila skupno potovanje. Prehitela ju je nekoč noč. Zato gresta v gozd, in petelin zleze na drevo, pa se vsede med veje. Pes se pa vleže spodaj v votlino drevesa in zaspi.

Zjutraj se je začelo daniti, in jutranja zarja se je zasvetila izza gorâ. Petelin začne po svoji navadi glasno peti. Ko to sliši lisica, pride, da ga požre, in se ustavi pod drevesom. Reče petelinu: »O, ti si pač izvrstna žival in ljudem koristna. Pojdi dol, da zapojeva skupaj jutranjo pesem in se poveseliva!«

Toda petelin reče: »Pojdi, prijateljica, pod korenino drevesa in pokliči mojega vratarja!« Lisica ga gre klicat. Pes pa skoči vun in lisico raztrga.

Tommaséo-Samo.

Jurčkova in Nacetova tatvina.

Kdo ne pozna Zaplotnikovega Jurčka in Neralovega Naceta, oba korenjaka naše tihe vasice? Saj sta si podobna kot groš grošu? Oba skuštrana in nepočesana, v oguljenih hlačah, ki leno visijo na eni naramnici, v zamazanih na komolcih navadno strganih srajcah, v telovnikih brez gumbov, v klubukih z luknjo na vrhu. In da nima mladi Zaplotnik skoraj rdečih las, bi ga niti jaz ne ločil cd njegovega tovariša, dasi sem mu skoraj sosed. To je torej fotografija naših dveh junakov.

Tudi kar se tiče njunega obrta in duševnih zmožnosti, sta si kaj podobna. Oba sedita v zadnji klopi četrtega razreda; če se ne ščipljeta in ne sujeta, lepo mirno ždita in dremljeta, in ko pozvoni vsem lenuhom priljubljeni šolski zvon, jo udereta domov, izženeta krave in gresta past v rovtice. To je njun obrt.

Dalje sta oba pretkana, navihana in poredna. Da bolj ustrezata svoji nikdar siti lenobi, ne paseta vsak po svojem, ampak lepo v »španoviji« enkrat v Neralovi rovtici, — in ker ima Zaplotnik štiri krave, Neral pa le dve, — dvakrat v Zaplotnikovi. Tako sta oba zadovoljna.

Da pa ni na paši tako dolgčas, sta si sezidala veliko peč in v nji pečeta krompir, repo ali koruzne storže — da pa se pozna nedelja od navadnih dni, potegneta tu in tam že med tednom iz gnezda lepo bele jajčke in jih shranita za nedeljo. »Tri jajčke mora prinesiti vsak vsako nedeljo,« tako sta se zmenila in to tudi držita. Da se mati včasih čudijo, kako to, da kokoši ne nesejo, kot bi morale, za to se ne zmenita dosti naša junaka. Tudi to ju ne vznemirja preveč, da se tudi staršem ne sme krastí, da je greh in ni prav. No, ko je izginil prvi jajček iz gnezda v žep, je pač bilo srce nemirno, in vest se je oglašala in prosila, drugič ni bilo srce nič več tako nemirno, tretjič, četrtič še manj, in sedaj gresta pobirat jajca po gnezdih, kot bi izvrševala najvsakdanější in najpotrebnejši posel. Oj ti nesrečna slaba navada!

Lepa nedelja je bila, da malo takih. Naša junaka sta izgnala krave in šla past. Jurček je pustil, da so se krave malo pasle ob kravjih ulicah koncem vasi, in pričakoval Naceta, da sta lahko skupaj šla. Prvo vprašanje, ko pritira Neral kravici, je seveda bilo: »Ali imaš?« »Seveda imam! — Kaj pa ti?« »Tudi! — Naši materi se tako čudno zdi, zakaj kokoši tako malo nesejo.«

»Kaj misliš, da naši ne? Saj človek ne ukrade rad, a na paši je tudi hudo lačen biti,« je rekel Neral samoljubno, da bi potolažil vest, ki se je narahlo oglasila. »Pa kaj bi se to menila! Raje se pogovoriva, kako jih bova spekla,« je svetoval dalje.

In že sta se veselila tečne malice, že sta videla, kako se pečejo jajčki, zaviti v plast mokre ilovice, in pognala sta hitreje, da bi čim prej prišel zaželeni trenutek.

»Danes pojdiva kar v naše past, čeprav bi morala v vaše. Je dosti bliže in tudi peč je v našem večja kot v vašem, tudi je naš pašnik trdneje ograjen kot vaš,« je pripomnil Zaplotnik, in tudi Neral je bil zadovoljen z opombo.

Odprla sta vrnilo Zaplotnikovega pašnika, se gnala krave noter, zapahnila zopet vrnilo in stekla k pečici sredi rovtice. Nalahno sta izvlekla jajčke in kos kruha ter položila v senco košatega leskovega grma, in šla vsaksebi po drv. Kmalu se je kadilo iznad pečice. Tako lepo se je vil beli dim v tankih vijugah v ta lepi nedeljski popoldan, da bi bil človek legel in ga zasledoval z očmi, dokler se ne razgubi in izgine kakor lepa misel. A dečka nista opazovala dima, brskala sta in drezala v ogenj z lesenim ražnjem, da bi čim prej pogorela drva in se naredila žrjavica, tista rdeča, ki se smeje kot škrateljček, in da bi položila svoje kosilo, da se speče.

Ko tako sedita, nič hudega sluteč, se priplazi Zaplotnikova čuha h košatemu leskovemu grmu, obira listje in gleda naša dva kuharja.

»Sedaj bo pa že dobro,« reče Jurček, »pojdi in prinesi jajčke.«

Nace vstane, »joj, čuha je pri grmu,« pograbi brezovko, da bi brž zavrnil kravo, ki bi lahko prekrizala s svojo nerodno nogo ves njun lepi načrt.

Pa nesreča nikdar ne miruje. Čuha se je obrnila tako nerodno, da je z zadnjo nogo stopila ravno na jajce in to je potočilo debelo rumeno solzo po zeleni travi. »Tristo pipcev, ga je!« je vzkliknil in potekel, da je še lahko priložil čuhi par gorkih po črnem plečetu.

»Kaj pa tepeš našo kravo,« je skočil pokonci Zaplotnik. — »Kaj bi je ne? Jajce je strla!«

In kot bi trenil, sta stala oba pri ponesrečenem jajcu.

»Čegavo je bilo to jajce? Moje ne, tvoje je bilo,« je povzel Jurček.

»Ni res, tvoje je bilo! Naše kokoši nesejo lepo bela jajca, to je imelo pa rjavo lupino. Tvoje je bilo, Jurček!«

»Lažeš! Jaz sem prinesel prav belo! Vzel sem ga iz tistega gnezda, kjer nese čopka. In naša čopka nese prav bele jajčke. Tvoje je bilo!«

»Bom pač bolj vedel kot ti, da sem jaz prinesel belega. Glej, tista dva rjava si tudi ti prinesel. Sicer ga je pa strla vaša krava, ti ga moraš potrpiti!«

»Naj ga stere naša krava! Ti pa na našem paseš! Rad bi me goljufal, pa me ne boš. Tvoje je bilo jajce, pa je!«

Tako sta se prepirala naša možakarja, in vedno ostrejši so postajali njuni pogledi in vedno hujše besede, dokler ni pograbil Zaplotnik jajca in ga treščil tovarišu v glavo. Isto je storil tudi Neral in tako so bila pobita vsa jajca na trmoglavih glavah in po belih nedeljskih srajcah se je poznal rumeni sled solza, ki so jih pretakali nedolžni jajčki.

Konec prepira je bil, da sta se nasprotnika še hudo stepla, zlasala in opraskala in da je moral Nace zapustiti s svojimi kravami Zaplotnikov pašnik in iti na svojega.

Ko sta bila ločena, sta premišljevala veliko nesrečo te lepe nedelje, se potihem hudovala drug na drugega in tudi nase, sušila si onečedene srajce in glasno pela, da bi pokazala drug drugemu, da tudi lahko živita drug brez drugega. Pa ta pesem ni prihajala od srca. Rajši bi bila skupaj pasla, skupaj jedla jajčke in se skupaj smejala, kakor da mora vsak sam zase peti, da si s tem preganja čas in podraži skreganega tovariša.

* * *

Solnce je zahajalo počasi, kakor bi se težko ločilo od tega lepega nedeljskega dne, ali kakor bi hotelo še malo ponagajati s svojimi nagajivimi žarki našima žalostnima junakoma.

Pognala sta domov, seveda ločeno drug od drugega sta gnala vsak svoje kravice, in z njima je šel strah, kaj bo doma. Srajci sta se sicer za silo posušili, a ostala je na njih rumena skorja kakor pečat tatvine, in Jurček je stari čadi, ki je šla

vedno zadnja, kot bi nadzorovala ostale tri tovarišice, večkrat priložil gorko z brezovko, da je stisnila rep in pospešila stari korak.

Pa kaj bi pravil na dolgo. Prebrisan mladi čitatelj bo že sam uganil, da sta materi obeh dolgo-prstnežev takoj ujeli dihurja, ki sta pobirala bele jajčke, in da sta naša junaka dobila vsak svoje plačilo, da jima je prešlo veselje, stikati po gnezdih. In vem, da bo deca rekla, če bo brala to povestico, »prav se jima je godilo,« da pa bo tudi priznala hvalo obema, ker sta se poboljšala.

Bogumil Gorenjko.

Pesem.

Pesem vesela
naj zadoni,
srce in glavo
nam razvedri.

Poje otožno,
kadar od nas
kruto preganja
zimski jo mraz.

Kdo bi ne peval
rádosti vnet,
dokler mladosti
klije mu cvet.

Bistri studenček
ljubko šumljá:
spev ta njegov je
o sreči svetá.

Ptička veselo
v grmu žgoli,
kadar mladiče
skrbno goji.

Mati ob zibki
poje lepo —
dete se smeje,
gleda v nebo ...

Petje nedolžno
bodi naš slaj,
v sreči, nesreči
nudi nam raj.

Fr. Ločniškar.

